

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Василенко Олена Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент професор кафедри іноземних мов Національної академії внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

В умовах розбудови в Україні правової держави та громадянського суспільства, інтеграції у світове співтовариство, зміни принципів соціальної взаємодії, форм і методів роботи всіх державних структур перед органами внутрішніх справ України постає ряд важливих завдань : з одного боку, забезпечити дотримання законності, правопорядку в країні, особистої безпеки громадян, з іншого – перейти до соціально-правового партнерства з населенням. Все це обумовлює необхідність підвищення вимог до рівня і якості фахової та соціальної компетентності працівників органів внутрішніх справ, їхньої загальної та професійної культури.

Отже, авторитет органів внутрішніх справ, а відтоді повага суспільства до закону і держави, залежить перш за все від рівня професіоналізму окремих правоохоронців. А професіоналізм особистості – це “достатній для творчого вирішення завдань професійної діяльності рівень розвитку професійної культури й самосвідомості” [1, 207]. Тобто, ефективність професійної діяльності правоохоронців у значній мірі залежить від рівня сформованості у них комплексу особистих якостей та характеристик, що визначають зміст категорії “професійна культура”. Професійна культура правоохоронця – це ступінь оволодіння працівником знаннями, способами та методами правоохоронної діяльності й використання їх на практиці у відповідності до рівня розвитку власної культури. Професійна культура розкривається в умінні

передбачати результати своєї діяльності, в її прогнозуванні, здатності відтворити і висловлювати загальнонаціональні інтереси, бачити перспективу їх розвитку.

Правова культура правоохоронців становить основну складову їх професійної культури. Професійно-правова культура співробітників органів внутрішніх справ припускає: 1) глибоке знання системи права і законодавства, можливостей юридичної науки; 2) переконаність у необхідності їх дотримання, соціальній корисності законів і підзаконних актів; 3) уміння користуватися всією сукупністю правових засобів під час виконання службових обов'язків у межах компетенції, встановленої законом та іншими правовими актами, вдаватися до використання всіх досягнень юридичної науки і практики при прийнятті і оформленні рішень [4]. Проте правова культура співробітників ОВС визначається не тільки науковими знаннями про сутність, характер і взаємодію правових явищ, механізм правового регулювання, правове поле держави і його окремі напрямки. Вона передбачає й критичне творче осмислення правових норм, законів, правових явищ з погляду їх гуманістичного, демократичного і морального змісту.

Окрім правової культури до співробітника органів внутрішніх справ у галузі культури висувається ціла система інших вимог:

- морально-етична культура (засвоєння гуманістичних принципів моралі, уміння ними керуватися на практиці);

- політична (знання політичної стратегії та тактики держави, провідних політичних партій і рухів, уміння користуватися інструментарієм політичної діяльності і бути політично активним. При тому незалежно від особистих політичних поглядів і прихильності кожен працівник міліції повинен бути прибічником політики, яку влада впроваджує через закон, служити закону, захищати його);

- психологічна (знання психічного складу особи, уміння користуватися психодіагностикою у ході вирішення юридичної справи);

- естетична (виражається в службовому етикеті, мові спілкування, зовнішньому вигляді юриста, естетичному вигляді оформлюваних ним документів та ін.) [4].

Для ефективного виконання державних завдань сьогодні недостатньо бути професійно підготовленим працівником, мати необхідні знання й достатній досвід роботи. Професійного успіху досягає той працівник ОВС, який не лише сумлінно виконує службові обов'язки, а й забезпечує їх виконання відповідно до морально-етичних вимог державної служби. Працівник правоохоронних органів постійно перебуває в сфері морального впливу суспільства та своєї службової структури. З одного боку, він постійно відчуває виховний вплив суспільства, що формує його особистість у відповідності з принципами суспільної моралі, а з іншого, він сам своєю діяльністю здійснює виховний вплив на громадян.

Можна виокремити ряд організаційно–педагогічних умов ефективності процесу формування професійної культури правоохоронців, а саме:

- створення сприятливих умов для формування у правоохоронців цілісного уявлення про зміст, структуру функції професійної культури працівників органів внутрішніх справ,

- зорієнтованості системи професійної підготовки на цілеспрямоване формування розвитку у співробітників правоохоронних органів якостей і характеристик професійної культури,

- формування професійної компетентності на основі наукових досягнень в галузі правоохоронної діяльності,

- формування професійної майстерності, навичок соціально-педагогічної діяльності,

- спрямованого розвитку професійних здібностей та професійно-значущих видів особистої культури (особливо – фізичної, моральної, комунікативної);

- формування ціннісно-мотиваційної сфери на засадах загальнолюдських ціннісних ідеалів та цінностей професійної культури;

- спрямованої соціалізації правоохоронців у професійному субкультурному середовищі, педагогізації його впливів;

- сприяння самоактуалізації до професійного зростання, створення умов та стимулів до самостійної професійної підготовки;

- організації системи неперервної професійної освіти, зокрема за допомогою технологій дистанційного навчання [3].

Таким чином, зміна пріоритетів у діяльності правоохоронних органів, перехід до стратегії правового партнерства з населенням в Україні значно збільшують вимоги до рівня професійної культури співробітників ОВС. Формування професійної культури правоохоронців (правової, морально-етичної, естетичної, політичної культури) можливо при впровадженні певних організаційно-педагогічних умов. Професіоналізм і справедливість переважають у правоохоронній діяльності лише тоді, коли працівник ОВС як служитель закону чесно виконує свій морально-правовий обов'язок, постійно підвищує свою загальну і професійну культуру.

Список використаних джерел

1. Зязюн І. Філософія педагогічної діяльності у професійній освіті. Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти : зб. наук. пр. Л. : Сполом, 2002. Вип. 8. 384 с.

2. Посметний В.В. Поняття професіоналізму працівників ОВС як визначальної категорії їх професійної підготовки. Форум права. 2007. № 2. С.179-184. URL : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2007-2/07pvvipr.pdf>

3. Михайліченко І. В. Педагогічні умови формування професійної культури працівників органів внутрішніх справ: дис. канд. пед. наук: 13.00.04/ Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В.Винниченка. Кіровоград, 2004. 227 с.

4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. Харків: Консум, 2001. 656 с.